

TE-toimiston menettely työkokeiluasiassa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille osoittamassaan 29.1.2021 päivätyssä kirjoituksessa arvostellut Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston menettelyä työkokeiluasiassaan. Kantelijan mukaan TE-toimisto ei ollut halunnut yhden kuukauden työkokeilun jälkeen jatkaa kantelijan työkokeilua kantelijalle mieluisassa työkokeilupaikassa, vaan häntä oli pyritty ohjaamaan toiselle alalle, joka ei kantelijaa kiinnostanut.

SELVITYS

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut 20.5.2021 päivätyn lausunnon, jonka liitteenä on Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston 30.4.2021 päivätty selvitys asiakirjoineen.

Lausunto ja selvitys lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

Selvityksen mukaan kantelijan työkokeilu oli päättynyt 8.1.2021. Kantelijan esittämää työkokeilun jatkamista, minkä osalta hän oli toimittanut Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistoon toimiston selvityksen liitteenä olevan hänen ja työkokeilun järjestäjän 13.1.2021 allekirjoittaman sopimuksen, oli käsitelty puhelimitse kantelijan kanssa 15.1.2021 käydyssä määräaikaishaastattelussa. Työkokeilua ei ollut sisällytetty haastattelun yhteydessä tarkistetun työllistymissuunnitelman toimiin ja palveluihin ajalle 15.1.-15.4.2021.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston selvityksen liitteenä olevan, TE-toimistojen URA-asiakastietojärjestelmän Yhteydenotot -näytön tulosten mukaan toimiston virkailija oli 15.1.2021 puhelimitse tehdyn määräaikaishaastattelun ja työllistymissuunnitelman tarkistuksen yhteydessä perustellut asiakkaalle, miksi toimisto ei katso, että joulutammikuussa pidettyä työkokeilua voidaan jatkaa kantelijan ja työkokeilun järjestäjän 13.1.2021 allekirjoittaman sopimuksen nojalla. TE-toimiston mukaan työkokeilulle oli haettu jatkoa samalla työpaikalla ajalle 18.1.2021 – 31.8.2021. Työkokeiluaika oli kirjattu liian pitkäksi, yli kuuden kuukauden ajaksi. Ohjaajaksi oli merkitty työvoimakoulutuksessa oleva henkilö, ja työkokeilu oli ehdotettu alkamaan liian nopealla aikataululla. Lisäksi kantelija oli kertonut, ettei ole hakeutumassa kyseiselle alalle, vaikka sopimuksen mukaan työkokeilu järjestettäisiin ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämiseksi.

RATKAISU

Oikeusohjeita

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 5 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan: 1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle; tai 2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle. Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos. Mainitun lain 4 luvun 6 §:n mukaan työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta, josta enintään kuusi kuukautta samalla järjestäjällä, tai jos työkokeilun järjestäjänä on kunta, enintään kuusi kuukautta samoissa tehtävissä. Työkokeilun enimmäiskeston laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta tai kun alle 25-vuotias on ollut enimmäiskeston täytyttyä yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään kolme kuukautta.

Työnhakijan haastatteluista sekä niiden yhteydessä laadittavasta tai tarkistettavasta työllistymissuunnitelmasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4-7 §:ssä. ELY-keskuksen lausunnon mukaan työllistymissuunnitelman laadinta, jonka yhteydessä sovitaan yhteen työnhakijan työtä ja koulutusta koskevat tavoitteet ja toisaalta hänen arvioitu palvelutarpeensa, on luonteeltaan tosiasiallinen hallintotoimi, eikä hallintopäätös, mikä on todettu mainittua lakia koskevissa lainvalmisteluasiakirjoissa. Näin ollen asiakas ei voi hakea muutosta TE-viranomaisen palvelutarpeen perusteella tekemään ratkaisuun siitä, että tiettyä asiakkaan toivomaa palvelua ei sisällytetä työllistymissuunnitelmaan. Muutosta ei siis voi hakea siihen, minkälaiseksi työllistymissuunnitelman sisältö on asiakkaan ja viranomaisen välisessä vuorovaikutuksessa muotoutunut ja mitä siitä on sovittu.

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisua olla tarjoamatta työkokeilua koskee myös julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 4 momentista ilmenevä muutoksenhaku-kielto. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan kielto koskee kaikkia tilanteita, perustuupa ratkaisu työnhakijan palvelutarvearvion perusteella tehtyyn tarkoituksenmukaisuusharkintaan taikka kyse on em. säännöksissä säädettyistä rajoituksista, joiden perusteella henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun. Nämä tilanteet konkretisoituvat esimerkiksi erityisesti silloin, kun TE-toimisto ratkaisee asian niin, ettei henkilöasiakasta voi ohjata juuri tietylle järjestäjälle ja TE-toimisto ei siten voi olla vaadittuna osapuolena työkokeilusopimuksessa.

Arviointi

TE-toimiston perusteluja olla hyväksymättä esitettyä työkokeilun jatkoa voidaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pitää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisina perusteina olla tarjoamatta asiakkaalle ko. laissa tarkoitettua palvelua, eikä toimiston voida sillä perusteella katsoa ylittäneen laissa säädettyä harkintavaltaansa.

ELY-keskuksen mukaan puutteena asian käsittelyssä voidaan ehkä pitää kuitenkin sitä, että perustelut palvelun epäämiselle on annettu asiakkaalle suullisesti. ELY-keskus on viitannut eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen omaehtoista opiskelua koskevan ratkaisun perustelusta koskevaan kanteluratkaisuun (dnro 3457/4/10), jonka mukaan ratkaisun perustelut tulisi antaa työnhakijalle kirjallisesti. Vastaava menettely tuntuisi tarkoituksenmukaiselta lähtökohdalta myös työkokeilun osalta asiakkaan informoinnin ja päätöksen perusteiden dokumentoinnin kannalta. Asiasta ei Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen tietämän mukaan ole työkokeilun osalta mainintaa esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön antamissa viranomaisohjeissa.

Yhdyn ELY-keskuksen lausunnossaan kantelijan työkokeilun epäämisestä ja asian käsittelystä esittämään. Kantelija oli toimittanut TE-toimistoon hänen ja työkokeilun järjestäjän allekirjoittaman sopimuksen työkokeilun jatkamisesta. Kantelijalle oli soitettu asiasta ja samalla oli tehty määräaikaishaastattelu sekä työllistymissuunnitelma. Kantelijalle oli puhelimitse kerrottu työkokeilun epäämisen perustelut. TE-toimiston ratkaisuun työkokeiluun ohjaamista koskevassa asiassa ei voi hakea muutosta tai oikaisua.

Totean, että tästä huolimatta hakijan tulee saada tietoonsa erityisesti kielteisen ratkaisun perustelut. Ratkaisun ja sen perustelujen saaminen kirjallisessa muodossa takaa sen, että ratkaisuun tyytymättömällä on tosiasialliset edellytykset saada tietoonsa ratkaisun perustelut, ja vaikka asiassa ei voisi hakea muutosta, hakijalla on mahdollisuus pyytää asian uudelleen käsittelemään hallintolain mukaisesti.

Toimenpiteet

ELY-keskuksen lausunnon mukaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta on oltu tämän asian käsittelyn yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistoon ja toimistosta on todettu, että se on ottanut kehittämisen ja parantamisen kohteeksi työkokeilun epäämistä koskevan palveluprosessin. Tämän vuoksi asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston tietoon edellä esitetyn käsitykseni työkokeilua koskevan kielteisen ratkaisun perustelemisesta työnhakijalle kirjallisesti.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen